

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Forslag til vern av

Nedre Timenes naturreservat (utvidelse)

Kristiansand kommune

Vest-Agder fylke

Utkast til verneplan for skog

Høringsutgave mai 2016

Innhold

Innledning.....	3
Naturfaglige registreringer.....	3
Verneform	4
Hva medfører utvidelse av Nedre Timenes naturreservat?.....	4
Forskrifter og restriksjonsnivå.....	4
Generell kommentar til verneforskriften.....	4
Inngrep	4
Planter	5
Dyreliv.....	5
Friluftsliv.....	5
Motorferdsel	5
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	6
Generelle unntaksbestemmelser	6
Forvaltningsmyndighet.....	6
Økonomisk erstatning	6
Verneprosessen.....	6
Kunngjøring – oppstart av verneprosess.....	6
Sammendrag og vurdering av innkomne innspill.....	7
Høring og videre prosess	8
Beskrivelse av området	9
Områdebeskrivelse.....	9
Skogstruktur/påvirkning.....	9
Verneverdier.....	9
Verneformål	10
Tekniske inngrep	10
Planstatus	10
Andre interesser	10
Forslag til vern av Nedre Timenes naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder.....	11

Høring av verneplan for utvidelse av Nedre Timenes naturreservat i Kristiansand kommune, Vest-Agder fylke

---

Innledning

Dette verneforslaget gjelder utvidelse av Nedre Timenes naturreservat i Kristiansand kommune og er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra en grunneier. Den foreslåtte utvidelsen er på ca. 208 dekar, og totalt til verneområdet omfatte om lag 1861 dekar. Lokalt er i kommuneplanens arealdel avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område).

Verneplanen sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Naturfaglige registreringer

Naturkvaliteter og verneverdier i det foreslåtte verneområdet er beskrevet i oppdragsrapport «Naturfaglige registreringer i skog 2014 – Ecofact rapport 453». I rapporten beskrives naturgrunnlag, vegetasjon, skogstruktur og påvirkning og det gis beskrivelse, avgrensing og en verdivurdering av kjerneområder/ nøkkelbiotoper. Verdivurderingen tar utgangspunkt i fra en rekke kriterier som urørthet, død ved, forekomst av gamle trær, variasjon, rikhet, arrondering og forekomst av sjeldne og trua arter. Verdivurderingen er foretatt etter Miljødirektoratets standardmal for vurderinger for verneområder.

Området som er tilbudt for frivillig vern består utelukkende av fattige vegetasjonstyper. Det ble registrert et kjerneområde som består av gammel barskog og arealene utenom dette domineres av middelaldrende furu- og eikeskog med blåbær, smyle og einstape. De største verneverdiene i området som nå foreslås vernet er knyttet til dette kjerneområdet. Det ble også registrert noen mindre fattige myrer i området med typiske arter som rome, torvmose, klokkelyng, pors og blåtopp. I kjerneområdet finnes det en del grov gran og død ved. Ved kartlegging ble det funnet to rødlistearter innenfor kjerneområdet, bølgekjuke og ruteskorpe. Utenom dette ble det ikke registrert noen rødlistearter, og potensialet for flere funn regnes som lavt fordi skogen i området er relativt ung.

Nedre Timenes naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon 16.12.2011, og ble gjennom de naturfaglige registreringene i 2008 vurdert til å inneha nasjonale verneverdier (***) . Utvidelsen som nå tilbys for frivillig vern er vurdert som lokalt til regionalt verneverdig (**). Området vil bidra til å dekke opp mangler ved skogvernet i Norge innenfor lavlandsskog (nemoral sone), samt at eksisterende naturreservat blir styrket ved at arealet økes. En nærmere beskrivelse av de naturfaglige registreringene finnes under områdebeskrivelsen lenger bak i verneplanen.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern skal normalt fredes som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Fylkesmannen mener at naturreservat er den mest aktuelle verneformen for det området som er tilbudt for vern. Området tilfredsstiller etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat. Verneformålet i det foreslåtte Nedre Timenes naturreservat bygger på at det i størstedelen av området skal skje en friutvikling. En fri utvikling innebærer at de naturlige økologiske prosessene i skogen skal kunne finne sted uforstyrret.

Hva medfører utvidelse av Nedre Timenes naturreservat?

Ved vern av skog som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal vernes. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling dvs. at de naturlige økologiske prosessene skal kunne finne sted i området.

Et vernevedtak vil på grunn av verneformålet få konsekvenser for bruken og hvilke aktiviteter som kan foregå i området. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift, skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking og lignende aktiviteter samt oppføring av bygninger vil ikke være tillatt. En del tiltak vil være søknadspårlige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspårlige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Forskrifter og restriksjonsnivå

Fylkesmannen har utarbeidet et forslag til verneforskrift for området. Her er det forsøkt å gjøre tilpasninger i samsvar med de opplysningene vi har fått om brukerinteressene i området etter kunngjøring om oppstart av arbeidet med verneplanen. Nye forhold som blir kjent om det enkelte verneområde og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen kan medføre at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften etter høringsperioden er utløpt. Det er derfor av stor betydning at høringsinstansene kommer med innspill til verneforskriften. Mulighet for justering av verneforskriften må vurderes opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Generell kommentar til verneforskriften

Den lokale verneforskriften gir en nøyaktig oversikt over hva vernet innebærer med hensyn til hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdet. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriften.

Inngrep

Verneforskriften legger opp til at tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i reservatet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidpunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbil/traktorveier med mer.

Gjennom verneprosessen vil Fylkesmannen vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil bli avmerket i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål ut over uttransport av felt storvilt. Fylkesmannen minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil

Planter

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i reservatet. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før og det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist eller benytter seg av medbrakt ved.

Dersom plukkhogst inngår som nødvendig skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene, vil dette være tillatt.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell fugle- og dyrelivsfredning i naturreservatet. Det er likevel åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk i området.

Friluftsliv

Ferdseil til fots og på ski i verneområdet er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning og bruk av hest og kjerre forbudt utenom på traseer som er godkjent for slik bruk.

Det er heller ikke tillatt å bruke naturreservatet til idrettsarrangementer eller større arrangementer. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatet. Noen få telt eller en skoleklasse anses ikke å være større arrangement. Verneforskriften har en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i § 7, punkt 4 som viser til at tilretteleggingstiltak og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter kan tillates etter søknad dersom det ikke er i strid med vernevedtaket. Gjennomføring av en ordinær befarings med en skoleklasse som ikke krever noe nærmere tilrettelegging vil ikke være søknadspliktig, jf. vurderingen over.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatet. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservatet forbudt. Tradisjonelt er reservatet benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg/hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det skal oppstå kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget kan benyttes dersom det er nødvendig.

Det vil også kunne oppstå et behov for bruk av motorkjøretøy i forbindelse med nødvendig vedlikehold på eksisterende traktorveier som går gjennom det foreslåtte verneområdet. Verneforskriften åpner for at motorferdsel på eksisterende traktorveier i forbindelse med nødvendig vedlikehold kan tillates.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. Det kan være tilfeller hvor det også må innhentes tillatelser etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneieres rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i naturreservatet er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv i området. Området skal i størst mulig grad sikres fri utvikling uten inngrep og gjennomføring av skjøtsel er derfor kun unntaksvis nødvendig for å oppfylle verneformålet. Det registrerte artsmangfoldet i det foreslåtte verneområdet er i hovedsak ikke knyttet opp mot kulturbetingete eller kulturbegunstigede naturtyper og skjøtselsbehovet vurderes derfor totalt sett som relativt lite. For å opprettholde verneverdiene kan det være nødvendig å gjennomføre skjøtsel, og det åpnes derfor også for dette i verneforskriften.

I utkast til verneforskrift åpnes det for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatet.

Etter et eventuelt vedtak om fredning av området som er foreslått i dette verneplanutkastet, vil områdets grenser bli merket i marka med standardiserte grensemerker og skilt. Det kan også bli satt opp informasjonstavler om gjeldende verneforskrifter og avgrensning av området. Det vil bli opprettet oppsynsordninger for verneområdet.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Vesentlig samfunnsinteresser forstås som tiltak av nasjonal betydning.

Forvaltningsmyndighet

Fylkesmannen har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår en prosess hvor kommunene er tilbudt forvaltningsmyndigheten over visse typer verneområder innen kommunens grenser. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for Nedre Timenes naturreservat vil bli endelig bestemt av Miljødirektoratet etter at vernevedtaket er fattet.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere i eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som er en følge av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte grunneierne før vernesaken sendes på høring. Det jobbes med å forhandle frem avtale med berørte grunneierne som har tilbudt areal for frivillig vern i dette området. Avtale om erstatningssum forventes å være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av området. Når erstatningsnivået er avtalt, vil summen bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Kunngjøring – oppstart av verneprosess

Fylkesmannen meldte formelt oppstart av verneprosess for utvidelse av Nedre Timenes naturreservat i brev av 19.04.2016. Kunngjøringen skjedde ved at det ble sendt ut brev til berørte

grunneiere, Kristiansand kommune, Vest-Agder fylkeskommune, Statens Vegvesen Region Sør samt aktuelle lokale lag og foreninger. Melding om oppstart av verneplanarbeidet ble også annonsert i Fædrelandsvennen.

Sammendrag og vurdering av innkomne innspill

Innspillene som kom inn til oppstartsmeldingen er sammenfattet og vurdert nedenfor.

Statens Vegvesen Region Sør har ingen merknader til at det meldes oppstart av verneprosess for utvidelse av Nedre Timenes naturreservat.

Forum for natur og friluftsliv – Agder minner om at området regnes som et regionalt svært viktig friluftsområde i Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet utarbeidet av Vest-Agder fylkeskommune.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) ber om at ferdsel med sykkel tillates på alle stier i Kile naturreservat og ikke bare på nærmere angitte traseer i skjøtsels- eller forvaltningsplan.

Grunneier ønsker at det åpnes for å kunne etablere en gapahuk med tilhørende bål plass på Nygård som kan benyttes av allmennheten generelt og i forbindelse med andre arrangementer som avholdes i naturreservatet.

Fylkesmannens kommentar

Fylkesmannen påpeker at bruk, rydding, merking og vedlikehold av eksisterende turstier innenfor det foreslåtte naturreservatet skal kunne foregå som tidligere, jf. forslag til verneforskrift § 4 e). Vi mener også at denne bestemmelsen ivaretar allmennhetens mulighet til å kunne drive et tradisjonelt friluftsliv i området på en god måte.

Forslag til verneforskrift for Nedre Timenes naturreservat åpner ikke for bruk av terrengsykkel utenom på eksisterende veier eller traseer godkjent i forvaltningsplan. Etter det Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder er kjent med pågår det en diskusjon på overordnet nivå hvorvidt det på generelt grunnlag skal åpnes for terrengsykling på eksisterende stier også i nye verneområder. Fylkesmannen ønsker ikke å endre på forslag til verneforskrift for Kile naturreservat og ber om at Miljødirektoratet vurderer innspillet fra NOTS og tar stilling til om det bør åpnes for terrengsykling også i naturreservater.

Det går frem av formålet i verneforskriften for Nedre Timenes naturreservat at området har særlig pedagogisk verdi. I tillegg åpner forskriften for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til tilretteleggningstiltak for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom dette ikke strider mot verneformålet, jf. § 7, punkt 4. Fylkesmannen mener oppføring av en permanent gapahuk med tilhørende bål plass på Nygård, innenfor det området som nå tilbys, er en fornuftig løsning. Dette området er godt egnet som samlingsplass ved ulike arrangementer som innebærer formidling av verneverdiene i naturreservatet. Etter vår vurdering kan det derfor påregnes at en søknad om oppføring av gapahuk på Nygård imøtekommes. Når det gjelder bål plass tas det inn som et generelt unntak i verneforskriften at dette kan foregå på etablert bål plass på Nygård med medbrakt ved, jf. forslag til verneforskrift § 4, punkt 12.

Høring og videre prosess

Formålet med høringen er å kaste lys over mulige konflikter knyttet til ulike interesser som kan bli påvirket av verneplanen. Etter høringen vil høringsuttalelsene bli vurdert i forhold til konfliktgrad og mulige løsninger for området. Fylkesmannen vil så sende sin tilråding om vern av området til Miljødirektoratet, inkludert en oppsummering av høringsuttalelsene og forslag til eventuelle endringer. Basert på etterfølgende anbefaling fra Miljødirektoratet vil deretter Klima og miljødepartementet legge planen fram for regjeringen som avgjør endelig utfall av verneforslaget.

Beskrivelse av området

LOKALITET:	Nedre Timenes
KOMMUNE:	Kristiansand
FYLKE:	Vest-Agder
VERNEKATEGORI (samlet omr.):	Nasjonalt verneverdig (***)
VEGETASJONSSONE:	Nemoral
VEGETASJONSSEKSJON:	Klart oseanisk (O2)
HØYDE OVER HAVET:	Ca. 26-66 moh
AREAL:	1861 daa

Områdebeskrivelse

Området som ble kartlagt i 2014 innebærer en utvidelse av eksisterende Nedre Timenes naturreservat mot øst, og er lokalisert om lag 1,2 km sør for Kristiansand dyrepark i Kristiansand kommune. Undersøkellesområdet ligger mellom Nygårdstjønna, Bjorvann og Rossevann, og er ca. 1 km langt på det lengste og 0,3-,04 km bredt. Området har forholdsvis lite variert topografi med en del slake småkoller. Berggrunnen består av båndgneis og øyegneis. Løsmassedekket er tynt og det meste av området har et tynt humusdekke. Rundt Nygårdstjønna er berggrunnen dekket med torv/myr.

Skogstruktur/påvirkning

Skogen i utvidelsesområdet er middelaldrende og de eldste trærne er nesten alle på samme alder på anslagsvis 80-150 år. Trærnes jevne alder og ingen spor etter hogst i området, tyder på at skogen som finnes her i dag er førstegenerasjonsskog på gammel beitemark. Det er registrert et kjerneområde innenfor det kartlagte arealet der det finnes en del temmelig grove til grove graner samt en del død ved (gran). Utenom kjerneområdet er det sparsomt med død ved. Skogen har lav kontinuitet.

Verneverdier

Hele undersøkelsesområdet vurderes som verneverdig og vil øke verneverdien for det eksisterende Nedre Timenes naturreservat. Verneverdiene er i all hovedsak knyttet til det registrerte kjerneområdet. Kjerneområdet består for det meste av gammel barskog (gran), men det er også innslag av furu, eik og enkelte osper. Det ble registrert to rødlistearter innenfor kjerneområdet, bølgekjuke og ruteskorpe. Av andre interessante artsfunn nevnes stor ospeildkjuke og hornskovlmose.

Det tilbudte arealet representerer en middelaldrende skog, som etter all sannsynlighet kan regnes som et gjennomsnittlig utsnitt av furu-/eikedominert naturskog i regionen. Det tilbudte arealet vurderes å være lokalt til regionalt verneverdig, og verneverdien settes noe høyere enn de naturfaglige registreringene skulle tilsi fordi den foreslåtte utvidelsen vurderes å styrke det eksisterende naturreservatet på Nedre Timenes.

Verneformål

Området foreslås vernet som naturreservat med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62.

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde dominert av edelløvsog, med alt naturlig plante- og dyreliv. Området inneholder naturtyper som svartorstrandskog, rik edelløvsog og slåttemark. Spesielle kvaliteter i skogen er stedvis store forekomster av lind til dels med store dimensjoner og lauvingspreg, arealer med ospesuksesjoner, rik hagemarkskog, rik edellauvsog og en stor forekomst av barlind. Området har særskilt betydning for naturmangfold. En rekke truede og nær truede sommerfuglarter, planteveps og sopp er knyttet til overgangssonen mellom edellauvsog, beitesog og kulturmark.

Området har særskilt pedagogisk og naturvitenskapelig verdi i form av referanseområde for store typiske sørlandske eikesoger.

Tekniske inngrep

Avgrenset verneverdig areal er uten kjente tyngre tekniske inngrep.

Planstatus

I kommuneplanens arealdel er den foreslåtte utvidelsen av Nedre Timenes naturreservatet avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF).

Andre interesser

Det tilbudte området benyttes til friluftsliv samt noe storviltjakt. Utover dette er ikke Fylkesmannen kjent med andre bruksområder.

Forslag til vern av Nedre Timenes naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon.....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde dominert av edelløvsog, med alt naturlig plante- og dyreliv. Området inneholder naturtyper som svartorstrandskog, rik edelløvsog og slåttemark. Spesielle kvaliteter i skogen er stedvis store forekomster av lind til dels med store dimensjoner og lauvingspreg, arealer med ospesuksesjoner, rik hagemarkskog, rik edellauvsog og en stor forekomst av barlind. Området har særskilt betydning for naturmangfold. En rekke truede og nær truede sommerfuglarter, planteveps og sopp er knyttet til overgangssonen mellom edellauvsog, beitesog og kulturmark.

Området har særskilt pedagogisk og naturvitenskapelig verdi i form av referanseområde for store typiske sørlandske eikesoger.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 62/4, 66/1, 66/2, 66/4 og 70/6 i Kristiansand kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1 861 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:12 000 datert Miljøverndepartementet desember 2011. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Kristiansand kommune, hos Fylkesmannen i Vest-Agder fylke, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre

konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

4. Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

5. Bålbrenning er forbudt

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Sanking av bær og matsopp.

2. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

3. Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

4. Vedlikehold av veier, anlegg og andre innretninger som er i bruk på vernetidspunktet, innbefattet vei ned til Timenesbrygga merket av på vernekartet. Nygårdsveien kan oppgraderes i tråd med reguleringsplan for Sørlandsparken slik den forelå ved oppstart av verneplanarbeidet.

5. Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.

6. Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer i tråd med forvaltningsplan, jf. § 10.

7. Skånsom rydding og tynning rundt kulturminner som steingjerder, hustufter, gravrøyser og helleristninger.

8. Beiting i beiteskog vist på vernekartet, samt oppsetting av strømgjerde for husdyrhold. For «Strandekra» skal praksis være i henhold til forvaltningsplan, jf. § 10.

9. Skjøtsel i kulturlandskapet vist på vernekartet i tråd med forvaltningsplan, jf. § 10.

10. Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.

11. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

12. Bålbrenning med medbrakt ved på nærmere anvist bål plass på Nygård. Bålbrenning må foregå i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

2. Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt utenom på traseer godkjent gjennom forvaltningsplan, jf. § 10.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene er i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøttsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
2. Nødvendig motorferdsel i samband med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Det skal i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
3. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett terrengkjørende beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
4. Motorferdsel på Nygårdsveien mellom Nedre Timenes og Nygård for jord- og skogbruksdrift, for nødvendig vedlikehold av veien, samt for nødvendig vedlikehold av kommunal avfallsledning med tilhørende anlegg som ligger i tilknytning til verneområdet. For sistnevnte formål gjelder unntaket også sidevei til Nygårdsveien som er avmerket i vernekartet.
5. Motorferdsel på traktorvei (merket av på vernekartet):
  - a. fra Nedre Timenes til Timenesbrygga for nødvendig transport av utstyr til båthus.
  - b. mellom Nedre Timenes og Fjelljordet i forbindelse med beiting/slått og uttransport av felt storvilt.
  - c. over Pålsmyrbrekka/Hauestøbakken i forbindelse med beiting og slått av innmark.

§ 7.(spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 nr. 4 (teltleirer, arrangementer mv).
2. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
3. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
4. Tilretteleggingstiltak for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
5. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4 nr. 11.
6. Beiting i områder som ikke er merket som kulturmark på vernekartet.
7. Etablering av anlegg for Kystverket.
8. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med:
  - a. aktiviteter nevnt i § 4 nr. 8 og nr. 9.
  - b. vedlikehold av veier, anlegg og andre innretninger som nevnt i § 4 nr. 4.
  - c. Vedlikehold, istandsetting og skjøtsel av kulturminner, jf. § 4 nr. 7 og § 7 nr. 2.
  - d. drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av kraftledninger, jf. § 4 nr. 10 og nr. 11 og § 7 nr. 5.

§ 8.(generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9.(skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 10.(forvaltningsplan)

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.